UN MARE EXPOZEU AL D-LUI CHURCHILL IN CAMERA COMUNELOR

(Urmare din pagina I-a)

forturile noastre în Birmania şi asupra rezultatelor realizate de campania amiralului Mountbatton. Armata de sub comanda lui Mountbatton, care însumează 250.000—300.000 de oameni, în afară de operaţiunile din spatele frontului, care sunt foarte importante în aceste regiuni în care comunicaţiile sunt extraordinar de grele, — această armată a păstrat baza pentru linia aeriană către China, prin operaţiunile sale ofensive, şi a protejat India împotriva ororilor unei invazii japoneze. Cele 10 divizii japoneze, care au fost aruncate împotriva noastră pentru a invada India şi a tăia linia aeriană, au fost respinse şi puternic sdruncinate în urma campaniei sângeroase şi costisitoare, care continuă încă, deşi a venit sezonul musonului.

Campania amiralului Mountbatton la frontiera Birmaniei înseamnă — şi acesta este un fapt senzaţional — lupta cea mai mare şi cea mai importantă pe uscat, dată împotriva armatelor japoneze (aplauze). Au fost ucişi 50.000—60.000 de japonezi şi s'au luat mai multe sute de prizonieri. Trebue să ne aşteptăm ca după trecerea musonului să fie reînceputâ lupta japonezilor şi s'au făcut toate pregătirile pentru a o întâmpina cu cea mai mare vigoare.

Dau asigurări Camerei că războiul împotriva japonezilor şi a celorlalte mulţime ale junglei (râsete) va fi dus cu energie extremă

O PARALELĂ ÎNTRE HITLER ŞI NAPOLEON

Nu mi-a plăcut niciodată să-l compar pe Napoleon cu Hitler, căci mi s'a părut o insultă pentru marele împărat şi războinic (aplauze şi râsete) de a-l pune în legătură în orice mod cu acest măcelar şi şef al unei murdare organizaţii electorale, dar există un aspect, asupra căruia trebue să fac o paralelă. Amândoi aceşti oameni au fost incapabili prin temperament să cedeze cea mai mică parte din orice teritoriu în care îi dusese norocul în momentul lui culminant. Hitler a resfirat cu succes armatele germane peste toată Europa şi, încăpăţânându-se de fiecare dată dela Stalingrad până la Tunis şi până în momentul actual, s'a desbrăcat de putere până când şi-a concentrat forţa sa pentru bătălia finală.

Când partida va fi terminată, el va fi pierdut peste un milion de oameni în Franţa şi Olanda.

Alte armate numeroase vor fi încercuite în Statele Baltice, în Finlanda şi Norvegia.

Nici nu s'a împlinit un an de când slăbiciunea relativă a Germaniei devenise deja vizibilă şi când Hitler a ordonat alte acţiuni agresive în Marea Egee şi ocuparea insulelor pe care italienii voiau să le predea. El a răspândit o foarte numeroasă armată în peninsula Balcanică, armată care va scăpa cu foarte mare greutate de acolo.

Alte 27 de divizii germane — multe dintre ele sdrobite — sunt înfruntate de generalul Alexander în Italia de Nord. Multe din aceste armate nu vor mai putea trece Alpii înapoi, pentru a apăra patria germană.

O asemenea răspândire de forţe nu a mai fost văzută niciodată şi de sigur că aceasta este una dintre primele cauze care împiedică prăbuşirea Germaniei.

Când Hitler a scăpat de bomba dela 20 Iulie, a spus că salvarea sa este providenţială. Sunt de părere că, privind numai din punct de vedere militar, putem fi absolut de acord cu el. (Hohote de râs).

Cu siguranţă însă că ar fi fost foarte rău dacă aliaţii ar fi fost lipsiţi în această fază a războiului de acest geniu militar, prin care caporalul Schickelgruber a contribuit atât de strălucit la victoria noastră. (Aplauze şi râsete).

CAND SE VA TERMINA RAZBOIUL

Bine înţeles că nu mă voi hazarda să zic — pentru că nu poate fi vorba decât de o prezicere — când se va termina războiul. Multe persoane cu mari cunoştinţe tehnice şi cu mare responsabilitate speră că acesta se va produce înainte de sfârşitul anului 1944. Pe de altă parte, nimeni, şi cu siguranţă că nici eu, nu poate garanta că nu va fi nevoie şi de mai multe luni din anul 1945. Mai este deasemeni posibil ca după ce va fi complet înfrântă orice rezistenţă organizată a statului şi armatei germane, războiul să continue cu violenţă prin pădurile şi munţii Germaniei, dus de numeroşi oameni disperaţi, care şi-ar da seama de vinovăţia lor şi de soarta lor. Bine înţeles aceasta ar face ca germanii să fie trataţi în acelaşi fel cum au tratat ei mişcările de guerillă din celelalte ţări. Este necesar pentru aliaţi să declare la o dată oarecare că războiul actual împotriva statului german s'a terminat şi că a început perioada a curăţirii bandiţilor criminali de război.

INTENSIFICAREA RAZBOIULUI IMPOTRIVA JAPONIEI

Nimeni nu poate prevedea care va fi exact forma agoniei nazismului. Pentru noi, hotărirea importantă va fi să alegem clipa când va fi posibil să retragem forte substanţiale din Europa pentru a intensifica războiul împotriva Japoniei. De sigur că nu socotim necesar ca să declarăm terminat războiul împotriva Germaniei deabia atunci când ultimul disperat va fi prins în ultima sa vizuină.

Se împlinesc aproape doi ani de când înaintarea finală a lui Rommel către Cairo a fost respinsă de noul numitul general Alexander şi noul numitul general Montgomery, cu o lună înainte de victoria hotărîtoare dela Alamein. De atunci, toate mişcările noastre din toată lumea şi toate mişcările puternicului nostru aliat Rusia au progresat fără să fi întâmpinat vreo înfrângere de orice fel, afară de pierderea insulelor Leros şi Cos din Marea Egee, fără să mai ne gândim dacă, la dreptul vorbind, aceasta însemna o pierdere pentru noi sau mai repede pentru Hitler. O victorie cu un progres atât de lung şi din ce în ce mai înalt nu mai are exemplu în istorie

Principalele guverne ale aliaţilor au tot dreptul să ceară încrederea naţiunilor unite pentru eforturi noui, care vor fi cerute dela toţi pentru scopurile viitoare ce au fost plănuite şi care vor fi traduse în acţiuni.

Un acord complet asupra tuturor punctelor a fost realizat la Quebec de către şefii de stat major comuni.

Preşedintele şi cu mine am urmat amândoi politica de a nu face nicio schimbare decât cele silite de decesuri, aşa cum este cazul cu regretabila pierdere a amiralului Pound din statul major însărcinat cu conducerea războiului.

In războiul actual nu a existat niciuna din acele diferenţe dintre elementele profesionale şi politice, aşa cum au fost în mare număr în cursul războiului trecut. Am lucrat împreună în armonie completă. Increderea noastră în şefii de stat major şi în cabinetul de război a crescut mereu.

De sigur că discuţiile noastre au atins şi chestiunea terminării cu succes a războiului în Europa prin aducerea Germaniei la capitularea necondiţionată cât mai repede posibil. precum şi a începerii unei noui faze a războiului împotriva Japoniei, care va domna toate minţile şi va cere toate resursele noastre, din clipa când războiul împotriva Germaniei va fi terminat. In numele guvernului britanic am asigurat pe presedintele Roosevelt, acum aproape doi ani, că Marea Britanie va continua războiul împotriva Japoniei cu toată puterea şi toate resursele ei, până la sfârşit (aplauze), căci aşa cum am expus Congresului american, când m'am adresat lui ultima dată, noi avem pierderi de reparat şi injurii de plătit pe seama japonezilor, cel puţin tot atât de mari dacă nu mai mari decât cele suferite de Statele Unite

Suntem deasemeni datori faţă de Australia şi Noua Zeelandă (aplauze) să le ajutăm să scape de orice ameninţare japoneză şi, aşa cum ele ne-au ajutat pe toate fronturile în lupta împotriva Germaniei, noi nu vom lipsi pentru a le da tot ajutorul nostru efectiv.

Perseverenţa noastră în această luptă nu trebue pusă la îndoială. Acum câtăva vreme am oferit preşedintelui să dăm o formă acestei promisiuni printr'un tratat bine definit, dar preşedintele mi-a dat răspunsul curtenitor că cuvântul britanic este de ajuns. Bine înţeles că vom ţine acest cuvânt.

O IMENSA FLOTA NAVALA BRITANICA

Pe baza acestui cuvânt, am oferit Statelor Unite moderna şi superioara flotă britanică şi am cerut ca ea să fie întrebuinţată în operaţiunile de mare importanţă împotriva Japoniei. Această ofertă a fost acceptată cu cordialitate. Mare parte din această flotă se găseşte deja în Oceanul Indian.

Incepând din anul trecut, vasele noastre de luptă moderne au fost supuse unei alte modernizări, pentru a le face propice luptei la tropice, realizându-se astfel schimbări în aparatura tehnică. Incă de acum 9 luni am început creiarea unei imense flote navale, cuprinzând numeroase vase mari şi mijlocii, amenajate special ca vase-atelier de reparaţii, vase pentru recreaţie pentru personal, vase de muniţii şi provizii şi multe alte vase amenajate pentru cerinţele moderne, astfel ca flota noastră să poată avea un asemenea grad de mobilitate încât timp de mai multe luni să o poată face independentă de marile baze de pe ţărm. Multe dintre aceste vase, pe care le vom utiliza pentru acest scop, le-am construit în Canada pentrucă s'a socotit că este mai bine şi mai economic să se adapteze nouile vase de comerţ care se construesc, la scopul propus şi pe care îl vor îndeplini, decât să se reamenajeze vasele existente. Astfel sperăm să putem duce în Pacific o flotă capabilă singură să înceapă o acţiune generală împotriva flotei japoneze şi la care, când se va adăuga flota Statelor Unite cu mult mai puternică, puterea navală din acest ocean întins va avea cel mai complet şi cel mai hotărîtor caracter.

Trebue să se mai considere ca sigur şi ca o nouă fază a războiului împotriva Japoniei, un bombardament aerian intens, prelungit şi mereu mai mare, la care vor fi supuse instalaţiile şi centrele de muniţii din metropola japoneză. Şi în acest domeniu, vom menţine partea noastră până la cea mai înaltă limită la care vor permite bazele

Cât despre operaţiunile terestre sau amfibii, pe care le va duce imperiul britanic, aceasta trebue să rămână pe bună dreptate învăluită în mister. Este suficient să se spună că efortul nostru va fi limitat numai de capacitatea de navigaţie a flotei. Şi în acest domeniu înregistrăm adaosuri mari. Când războiul submarin se va termina, aceasta ne va permite să trimitem vase în afară de convoaie, în emisfera vestică şi aceasta va însemna o adăugire de cel puţin 25% a capacităţii de încărcare a marinei noastre comerciale şi mai mult în ceeace priveşte flota de vase petroliere.

CONSTRUIREA DE AERODROMURI SI BAZE DE APROVIZIONARE

Totuşi, trebue să adaog câteva cuvinte de avertizare pentru a nu se face o părere prea optimistă cu privire la rapiditatea cu care aceste mari forţe s'ar putea mişca dela un capăt al lumii la celălalt. Construirea de aerodromuri şi de baze de aprovizionare trebue să impună oarecare frâne acelor strategi plini de imaginaţie, care mută flote şi armate dealungul globului tot atât de uşor ca pe o farfurie de supă dealungul unei mese.

Distanţele uriaşe, condiţiile tropicale şi celelalte acte fizice, adăogate la rezistenţa disperată a inamicului, fac ca războiul împotriva Japoniei să fie o operaţie de prima mărime şi va fi nevoie de toate resursele şi de toată ştiinţa noastră pentru a da posibilitate armatelor noastre să-şi facă datoria în condiţii mai favorabile şi cu sacrificii cât mai putine pentru viaţa aliaţilor.

Când toate aceste aspecte sunt trecute în revistă, Camera poate fi sigură că toată puterea morală şi tehnică a Marei Britanii şi a Statelor Unite va fi folosită fără încetare şi numai cu scopul care a fost deja obţinut în atât de multe direcţiuni, precum şi cu credinţa că nu va fi întrebuinţată în zadar.

COHEZIUNEA ALIANŢEI DINTRE CELE TREI MARI PUTERI

Situaţia externă corespunde evenimentelor militare. Niciodată alianţa celor trei mari puteri nu a fost mai strânsă şi mai încununată de succes ca acum. Divergenţe de păreri şi de interese au existat în mod necesar, dar niciodată ele nu au putut să afecteze în niciun fel marşul măreţ al evenimentelor, în deplină concordanţă cu acordurile şi hotărîrile dela Teheran. Unul după altul, într'o succesiune rapidă, statele satelite s'au smuls şi s'au eliberat de sub tirania nazistă şi, aşa cum se întâmplă de obiceiu în asemenea cazuri, nu au trecut dela Germania la neutralitate, ci dela alianţă cu Germania la război. Aceasta s'a întâmplat în România şi Bulgaria şi, încă de pe acum, se dau lupte între finlandezi şi germani. Conform obiceiului şi caracterului lor, germanii lasă pe urma lor sate prefăcute în scrum şi cenuşe, chiar în această nenorocită Finlandă înşelată.

Ungaria se găseşte încă în ghiara nazistă dar, aşa cum se va întâmpla când această ghiară va fi sfărâmată d către loviturile ciocanului de oţel ale războiului sau se va deschide în urma rănilor interne sau a slăbirii tiraniei, poporul ungar îşi va întoarce armele cu toată puterea lor împotriva celor care i-au dus cu atât de multe suferinţe la actuala lor ruină şi înfrângere.

ARMISTIŢIUL CU ROMANIA, FINLANDA ŞI BULGARIA

Condiţiile de armistiţiu încheiate cu Finlanda şi România, poartă, fireşte, pecetea voinţei sovietice; trebue să atrag atenţiunea asupra moderaţiunei care caracterizează condiţiile sovietice pentru aceste două ţări care au mers amândouă orbeşte în urma lui Hitler în încercarea de distrugere a Rusiei şi care au adăogat amândouă cotele lor de răni la marile suferinţe pe care poporul rus le-a îndurat, le-a trecut şi le-a învins atât de triumfător.

Condiţiile de armistiţiu cu Bulgaria nu au fost încă semnate. Intervenţia sovietică pe acest teatru de război a fost pe cât se poate de senzaţională pe atât de încununată de succes. Singură declaraţia de război făcută de Rusia a fost suficientă pentru Bulgaria ca să întoarcă armele sale împotriva invadatorilor germani. Marea Britanie şi Statele Unite au fost multă vreme în război cu Bulgaria şi acum s'au unit cu sovieticii pentru a concepe condiţii de armistiţiu juste. In ultimii 35 de ani, poporul bulgar a fost târît de conducătorii lui în trei războaie greşite, dezastruoase şi dinainte pierdute şi în prezentul război nu putem uita numeroasele acte de cruzime şi nelegiuirile de care sunt responsabili faţă de Grecia şi de Iugoslavia. Bulgarii nu au suferit nimic în acest război. Niciun popor străin nu a pătruns pe teritoriul lor. Afară de câteva bombardamente, nu au suferit nimic. Unii dintre cei mai răi criminali de război sunt bulgarii. Conduita trupelor lor în martirizarea şi prădarea, ordonată de Hitler, a celor doi vecini în impas este o pagină ruşinoasă, pentru care trebue să ispăşească. Poate că bulgarii vor cere să fie trataţi în calitate de cobeligeranţi. Cât priveşte Marea Britanie, ei trebue să treacă pe un drum lung şi într'un mod prestabilit înainte ca noi să le putem acorda vreun statut special oarecare, având în vedere rănile pe care le-au pricinuit aliaţilor noştri din Grecia şi Iugoslavia, care s'au găsit în mâinile lor.

Totuşi, să-i lăsăm să meargă şi să distrugă pe toţi germanii pe care îi vor găsi în ţările inamice. Nu îi dorim în ţările aliate. Cu cât mai mare va fi vigoarea cu care se vor năpusti asupra germanilor cu atât mai mult vor distrage atenţia naţiunilor ultragiate dela nelegiuirile lor precedente.

PROBLEMA POLONEZA

Ar fi prefăcătorie dacă aş pretinde că atitudinea guvernului britanic, şi eu cred că şi cea a guvernului Statelor Unite, faţă de Polonia este identică cu cea a Uniunii Sovietelor.

Trebue să avem toată înţelegerea pentru condiţiile istorice şi geografice diferite care guvernează relaţiile dintre democraţiile occidentale, pe de o parte, şi guvernul sovietic, pe de altă parte în legătură cu natiunea poloneză. Mareşalul Stalin a declarat în repetate rânduri că este în favoarea unei puternice şi amicale Poloniі suverane şi independente. Cu privire la aceasta, marele nostru aliat din răsărit este în cel mai deplin acord cu guvernul Majestăţii Sale şi, judecând din declaratiile publice americane şi cu cel al Statelor Unite.

Noi din această insulă şi din tot imperiul, care am tras sabia împotriva Germaniei puternice noi, care suntem singura natiune mare şi necucerită, care am declarat război împotriva Germaniei din pricina agresiunii ei împotriva Poloniei, noi avem sentimente şi datorii faţă de Polonia şi care însufleţesc adânc toată rasa britanică. Am făcut şi vom face tot ce ne-a stat în putinţă pentru a împlini în literă şi în spirit scopurile declarate faţă de Polonia de cei trei mari aliaţi. Trebue să aibă loc schimbări teritoriale ale frontierei poloneze. Rusia are drept la sprijinul nostru în această chestiune, pentru că numai armatele rusesti vot să elibereze Polonia de sub călcâiul german şi, pentru că aşa cum am spus mai înainte, după ce tot poporul rus a suferit în mâinile Germaniei, are dreptul la frontiere sănătoase şi la vecini prietenoşi la granita lui de vest. Cu atât mai mult cred că guvernul sovietic va face posibil pentru noi să actionăm împreună cu el pentru solutionarea problemei poloneze şi că nu trebue să fim martori la spectacolul nefericit din cele două Polonii rivale, dintre care una recunoscută de Uniunea Sovietică şi cealaltă ferm sprijinită de puterile occidentale

Am sperante în d. Mikolajczyk (primul ministru polonez) demnul succesor al generalului Sikorski, om care doreşte în mod real înţelegere prieteneasca cu Rusia si un acord definitiv cu Rusia. Sper că dânsul si colegii săi vor termina în curând acele importante conversaţii dela Moscova, care au fost întrerupte acum câteva luni.

Este de datoria mea să atrag atentia Camerei asupra încurcării afacerilor noastre şi a dăunătorilor posibile faţă de soarta Poloniei care ar putea fi pricinuite de un ton netemperat asupra relaţiilor poloneze şi ruse, în cursul acestei desbateri. Deasemeni sper că se va ajunge la un aranjament bun şi că guvernul polonez unit va putea fi realizat, guvern care se va bucura de încrederea celor trei mari puteri şi care va asigura Poloniei acele condiţii de forţă, suveranitate şi independenţă pe care toţi trei le-am proclamat drept scop al nostru.

Nimic nu este mai uşor decât să se creteze prin cuvinte violente perspective mai puţin încurajatoare decât cele ce se deschid în faţa noastră. Membrii Camerei Comunelor vor lua asupra lor o foarte grea responsabilitate dacă se vor repezi precipitat în controverse şi aceasta poate să dăuneze speranţelor asupra unei soluţionări şi stabiliri cinstite şi satisfăcătoare. Recunoaştem responsabilitatea noastră specială faţă de Polonia şi am încredere că în Camera Comunelor nu s'a pierdut niciodată prevederea pentru datoria noastră primă şi mai importantă, adică să ajungem cât mai repede posibil la distrugerea puterii naziste.

Datorăm aceasta soldaţilor noştri, care luptă, care îşi varsă sângele şi care îşi jertfesc viata în această clipă pentru această cauză.

Ei îşi dau viaţa în efortul de a termina odată acest îngrozitor război din Europa şi aceasta trebue să fie scopul nostru principal, astfel că orice problemă — şi sunt destul de multe — se va prezenta într'o formă mult mai uşoară şi mult mai adaptabilă împrejurărilor odată ce tunurile vor înceta să bubuie în Europa şi odată ce aliaţii victorioşi se vor întruni în jurul mesei de armistiţiu sau de pace.

Am mari speranţe că un aranjament amplu şi armonios va fi făcut într'o atmosferă de încredere şi prietenie între marile puteri, punându-se temeliile structurii păcii europene şi mondiale.

Spun aceste cuvinte în legătură cu situaţia poloneză şi sunt sigur că prietenii nostri din ambele tabere îsi vor da seama cât de lungi şi de încordate au fost studiile acordate de guvern acestei probleme, cât de constant am văzut pe reprezentanţii polonezilor şi cât de frecvente şi de intime au fost corespondenţele noastre cu Rusia în legătură cu aceasta.

Nu pot să cred că se poate găsi o soluţie bună fără ca Rusia să primească securitatea la care Rusia este îndreptăţită şi trebue să facem tot ce ne stă în putinţă pentru a o asigura la frontiera sa de vest. In acelas timp, naţiunea poloneză recapătă suveranitatea sa naţională şi independenţa pe care timp de secole de opimare şi de lupte nu a încetat niciodată să o păzească".

RELAŢIILE CU ITALIA

Referindu-se la vizita sa în Italia, d. Churchill a spus:

„Am avut conversaţii cu primul ministru Bonomi şi em mai vorbit cu el şi mareşalul Badoglio împreună, căci ambii sunt prieteni.

Mareşalul a urmat cu credinţă condiţiile impuse prin armistiţiul de anul trecut. El a făcut tot ce a putut mai bine pentru a trimite toate forţele italiene cu putinţă, şi mai ales forţele navale, în lupta împotriva Germaniei şi a lucrat tot timpul pentru a îmbunătăţi relaţiile dintre Italia şi Anglia şi dintre Italia şi aliaţi. Conduita sa de a părăsi postul ce-l avea şi dând apoi un sprijin cordial succesorului său, este foarte frumoasă.

In sfârşit, am avut o întrevedere cu Locotenentul Regal, a cărui sinceritate şi credinţă în cauza aliată este tot atât de mare ca prestigiul său în ochii italienilor.

Ceeace m'a impresionat mai mult în timpul vizitei mele în Italia a fost extraordinara bunăvoinţă arătată faţă de trupele britanice şi americane de către poporul italian, pretutindeni. Când am trecut prin oraşe şi sate mici din spatele liniei frontului, zi după zi, prietenia şi chiar entuziasmul ţăranilor, lucrătorilor, negustorilor şi oamenilor din toate clasele erau spontane şi chiar convingătoare. Mărturisesc că nu am putut simţi nici un sentiment de ostilitate faţă de massele acestui popor italian ţinut sub presiune. De sigur că nu se poate face nici un aranjament final cu poporul italian până când nu va fi liberat şi nordul Italiei şi până când nu vor fi extinse şi întărite bazele pe care se reazămă guvernul prezent. Sunt speranţe că aceasta se va împlini — aşi fi tentat să spun curând, dar e mai bine să spun că într'un viitor apropiat. Ar fi un dezastru dacă poporul italian, după suferinţele îndurate dela foştii lor aliaţi şi dela elementele fasciste şi Mussolini ar scăpa din bătălia europeană numai pentru a cădea într'o înfeudare internă sălbatecă şi violentă. Iată pentru ce, atunci când am părăsit Roma, am încercat să pun în faţa poporului italian câteva asigurări ce susţin viaţa şi libertatea individului împotriva oricărei forme a tiraniei, indiferent ce formă ar îmbrăca ea. Am fost toţi impresionaţi de limşajul oribil petrecut pe străzile Romei acum o săptămână sau două. Vor fi luate toate măsurile de precauţie de către autorităţi pentru a preveni asemenea desfăşurări de răzbunare, oricât de mare ar fi provocarea. Responsabilitatea va fi luată nu numai de către guvernul italian, ci, în ultimă instanţă chiar cu puterea militară aliată.

Pedeapsa pentru criminalii care au comis cele mai crude şi mai barbare acte la ordinele germanilor, pedeapsa oamenilor care s'au făcut singuri agenti pentru trădarea celor 300 sau 400 de ostateci ce au fost împuşcaţi în masă în catacombele Romei, pedeapsa pentru toţi acestia trebue să fie dată, iar trebue să fie o pedeapsă dictată de o Curte de justiţie şi cu respectarea strictă a formelor şi principiilor justiţiei. Acest incident ruşinos este un factor inutil pe scena italiană. Totuşi, aceasta nu ne-a împiedecat, pe preşedintele Rosevelt şi pe mine, ne-am referit mai de mult şi care ne-am referit mai de mult şi cuprinde îmbunătăţirea relaţiilor cu guvernul italian şi care, în ceeace priveşte Marea Britanie, a fost aprobat de cabinetul de război, înainte de a-mi da eu asentimentul.

REINVIEREA FRANŢEI

Nu a fost bucurie mai mare pentru naţiunea britanică şi Dominioanele din toată lumea decât minunatul spectacol al reînvierii Franţei prin armatele britanice şi americane — reînvierea Franţei şi scăparea ei de sub oribila oprimare a hunilor, sub care a aşteptat şi a suferit timp de patru ani înfrozitori. Sunt aproape 40 de ani de când m'am convins pentru prima dată că soarta Marei Britanii şi a Franţei este aceeaşi şi că forţele lor militare trebue să fie combinate în modul cel mai bun printr'o alianţă şi prin planuri comune. Păstrând în minte unele greşeli în politica noastră comună dintre cele două războaie, păstrând în minte şi căderea Ligii Naţiunilor, ca o consecinţă a retragerii Americei şi a altor slăbiri de care sunt responsabile alte puteri, purtând în minte şi retragerea Statelor Unite din garanţiile anglo-americane împotriva agresiunii germane, promise de Wilson şi pentru care Franţa a renunţat la cererile sale pentru frontierele Rinului, păstrând în minte pierderea a circa două milioane de oameni pierduţi de Franţa în luptă în timpul războiului trecut şi a efectului teribil pe care l-a avut această pierdere de sânge asupra întregei vieţi a Franţei de mai târziu, păstrând în minte toate acestea şi multe altele, am simtit cea mai înaltă simpatie pentru Franţa în anii în care ea a aşteptat înfrântă, îndoliată şi plină de speranţă, sub călcâiul puterii germane.

Vă reamintiţi că am spus guvernului francez că nu-i vom reproşa dacă încheie o pace separată în împrejurările groaznice din Iunie 1940, dacă va face aşa fel ca flota sa să nu cadă în puterea germanilor. Trebue deasemenea să vă reamintiţi condiţiile ce au fost oferite Franţei în acel moment tragic. Deaceea eu nu am avut niciodată altceva decât compătimire pentru poporul francez, care s'a găsit lipsit de puterea sa de rezistenţă şi care nu a avut acelaş noroc ca aceia cari, depe teritoriile noastre sau depe teritoriul imperiului francez au avut cinstea şi prilejul de a continua lupta cu armele".

Subliniind scopul britanic şi al Dominioanelor, pentru o politică de puternică independenţă din primele momente ale Franţei prietene, d. Churchill a continuat:

„Am toate speranţele că aşa se va face. Poporul francez, luptând şi lucrând în comun, aşa cum trebue să facă pentru viaţa şi viitorul său, pentru un scop unitar şi cu sinceritate şi curaj, are mari şanse să clădească o Franţă nouă şi neîmpărţită, care îşi va lua locul său de drept printre naţiunile conducătoare ale lumii.

In ultima mea declaraţie făcută în Camera Comunelor am vorbit despre importanţa de a include reprezentanţi ai Franţei în toate discuţiunile referitoare la frontierele depe Rin şi situaţia generală a Germaniei. Se pare că acum este posibil să se pună în vigoare decretul comitetului din Alger, până când adunarea legislativă se va transforma într'un corp ales, întărit prin adăogirea unor elemente noui, recrutate din interiorul Franţei. Comitetul naţional francez de eliberare va fi responsabil faţă de acest for. Dacă un asemenea pas va fi făcut şi va primi aprobarea poporului francez, atunci situaţia Franţei va fi mult întărită în cercul aliaţilor principali. Va fi atunci posibil ca recunoaşterea guvernului provizoriu francez şi consecinţele pe care toţi am dori să le aibă, să fie realizate cât de curând.

Nu închid uşile asupra situaţiei care este în plină desfăşurare. Este totuşi urgent pentru cei care, aşa cum sunt şi eu, doresc să vadă Franţa luându-şi cât mai repede locul în înaltele consilii aliate. Discutăm acum această problemă atât cu guvernul francez, cât şi cu alte guverne aliate şi am credinţa că într'un viitor apropiat se va ajunge la o situaţie care va mulţumi pe toţi.

ELIBERAREA BELGIEI ŞI OLANDEI

Mi-ar place ca cu acest prilej să exprim mulţumirea şi lauda noastră faţă de rolul jucat de trupele britanice în eliberarea Belgiei (aplauze). Camera va fi citit de primirea entuziastă ce s'a făcut pretutindeni trupelor noastre de către poporul belgian. Eu privesc aceasta ca un semn pentru menţinerea şi întărirea legăturilor de prietenie dintre tările noastre.

Sunt sigur deasemeni că nu este departe nici ziua când forţele noastre îşi vor termina misiunea prin eliberarea teritoriului aliatei noastre Olanda,

CONFERINŢA DELA DUMBARTON OAKS

După aceea, d. Churchill a trecut la conferinţa dela Dumbarton Oaks, asupra viitoarei organizări a lumii, pentru împiedicarea războiului.

„A fost explorată toată scena şi numeroase dificultăţi au fost ajustate. Există totuşi unele probleme importante şi nu ne vom grăbi să luăm asupra lor hotărâri, asupra cărora nu s'a ajuns până acum la o părere unitară de către guvernele diferite. Nu este prudent să fim grăbiţi în aceste momente decisive pentru tot viitorul lumii.

Totul depinde de acordul între cele trei principale ţări europene şi între puterile mondiale. Cred că nu se va putea ajunge la un acord satisfăcător până nu se vor mai ţine şi alte reuniuni ale celor trei principali şefi de guverne, asistaţi dacă va fi nevoie de miniştrii lor de externe.

NECESITATEA UNEI CONFERINŢE TRIPARTITE

Faptul că preşedintele şi eu am putut fi atât de aproape unul de altul la Quebec şi că am putut discuta atât de multe chestiuni privitoare la mersul războiului şi la măsurile ce trebuiesc luate după capitularea Germaniei şi într'un viitor mai îndepărtat, faptul acesta a făcut să ne fie şi mai necesară prezenţa celui de al treilea partener, mareşalul Stalin, căci deşi el a fost ţinut de noi în curent, trebuie să se întâlnească cu noi într'o conferinţă tripartită îndată ce situaţia militară va permite acest lucru.

Viitorul lumii întregi şi viitorul Europei, poate pentru mai multe generaţii, depinde de továrăşia cordială, înţelegătoare şi plină de încredere dintre Imperiul Britanic, Statele Unite şi Rusia Sovietică, şi nu trebuie cruţată nici o osteneală, nu trebuie să obosească nicio răbdare necesară pentru a duce această supremă speranţă la realizare şi fructificare.

Sunt convins că nu este timpul acum de a se lua hotăriri momentane dure şi pripite pe baza unor date necomplete şi cu o grabă primejdioasă. O lucrare pripită şi hotăriri prematare ar putea duce la pedepse cu totul dispoporţionate faţă de scopul imediat ce se urmăreşte.

PRIN TRANSILVANIA ELIBERATĂ...

POPAS IN ŢINUTUL CELOR TREI-SCAUNE

DELA TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Cititorule, iată un reportaj — reportajul întoarcerii în Transilvania — a cărui publicare autorul o aşteaptă de patru ani...

La 8 Septembrie 1940, atunci când invazia maghiară, beneficiară a arbitrajului dela Viena, mă constrângea să părăsesc Târgul-Mureş, oraşul minunat al adolescenţei mele, lăsându-mi un răgaz de abia câteva ore pentru a-mi putea lua rămas bun dela satul natal şi dela bătrânii mei părinţi, aflaţi în comuna Deda, de sub poalele Călimanilor, mi-am impus, alături de toţi ceilalţi refugiaţi, ca unic scop al activităţii publice, lupta neşovăitoare pentru anularea nefastei sentinţe a cărei pecetie purta marca sensibilităţii şi „justiţiei" italo-germane, — sfărâmarea arbitrajului şi întoarcerea cât mai grabnică în ţinuturile părăsite.

A fost aceasta o credinţă aprigă, care nici un moment n'a încetat a ne înflăcăra şi înălţa sufletele, dându-ne, prin tăria ei, certitudinea incompatibilă a victoriei.

Destinul a fost îngăduitor cu aşteptările noastre. îngăduitor şi prielnic luptei purtate de noi, fiindcă iată, exact după patru ani dela intrarea trupelor maghiare în Transilvania, refugiaţii ardeleni se află în drum spre casele lor.

Biruinţa noastră împotriva ungurilor, oricâte jertfe ar mai pretinde, este totuşi un fapt indiscutabil.

In numele ei, în calitate de trimis special al ziarului „Universul", întreprindem această primă călătorie prin Transilvania eliberată.

După patru ani de refugiu, ne întoarcem la locurile unde au fost pătimirile şi toate nesfârşitele nădejdi...

In reportajul acesta, — reportaj de impresii şi de constatări. — ca şi în toate cele care vor urma, cititorul nostru nu va afla decât adevărul, adevărul sprijinit pe fapte reale, pe documente autentice, adevărul vieţii şi al suferinţei româneşti.

❖

Amabilitatea d-lui colonel Atanasiu, dela comandamentul corpului teritorial Sibiu, ne înlesneste deplasarea — prin masina d-sale — dela Bucureşti la Braşov, iar de aici, din vechea cetate a lui Coressi şi a lui Andrei Mureşanu, aflată în plină activitate pentru restabilirea ordinei şi a muncii, spre ţinutul celor Trei Scaune, suntem oaspeţii de căruţă a doi soldaţi rusi, Grişa şi Mihai, amândoi originari din Ucraina, cari ne primesc bucuroşi pe sacii lor de făină. Străbatem în tovărăşia lor, învăţându-ne unii pe alţii, cuvintele imediat folositoare din graiurile respective, nu mai puţin de 32 km., înaintând astfel binişor în judeţul Trei-Scaune — întâiul judeţ din Transilvania de Nord, complet eliberat şi aflat sub autoritatea administraţiei româneşti. Am dorit noi însine să mergem domol şi cu popasuri neaşteptate pentru a putea vedea şi asculta mai bine înfăţişarea şi glasul oamenilor şi al pământurilor pe unde trecea până la 23 August 1944 silnica frontieră trasată la Viena.

LA PODUL LACRIMILOR

Intâiul popas îl facem în marginea comunei Prejmer, pe malul Văii Negre, acolo unde se afla pichetul de grăniceri români, podul de peste această vale fiind punctul de despărţire între România şi Ungaria creată la Viena. In cei patru ani de despărţire, pe scândurile acestui pod s'au vărsat mii de lacrimi româneşti, aici fiind locul unde se îngăduiau — când şi cum se îngăduiau! — convorbirile între fraţii despărţiţi de sentinţa din 1940. In fiecare zi se puteau vedea aici zeci şi sute de români veniţi să-şi strângă mâinile şi să-şi mărturisească durerile sub ochii înfricoşetori ai grănicerilor unguri. Nu odată s'a întâmplat ca după o astfel de întâlnire familii întregi să fie ridicate şi internate în lagărele de ispăsire naţionalâ. Celor mai mulţi dintre ardelenii nordici nu li se îngăduiau însă nici măcar aceste convorbiri, lungi de cel mult 15 minute, fiind îmbrânciţi fără milă şi isgoniţi în mod brutal dela întâlnirea cu refugiaţii ce aşteptau înfrigurati la capătul românesc al podului. Zeci de batiste îşi fluturau atunci tristeţea în vânt încredinţând blestemelor toată durerea osândită să rămână neîmpărtăşită. Plângând amar se întorceau dela acest pod al suferinţei bărbaţi şi femei, bătrâni şi copii, cărturari şi ţărani, purtând adânc în suflet umilinţa şi setea de răzbunare.

Aici mi-am întâlnit şi eu, după trei ani de despărţire, în 28 Iulie 1943, părinţii şi copilul, lungului şir de lacrimi vărsate de români la podul de peste Valea Neagră adăugându-i-se astfel şi prinosul ochilor mei.

In retragerea lor, Ungurii au aruncat în aer acest pod.

Trecându-l acum, fără paşaport şi fără controlul grănicerilor maghiari, aşa cum am dorit cu atâta înverşunare timp de patru ani, o profundă emoţie îmi înfioară inima iar mândria îşi înalţă sborurile triumfătoare.

— Trec frontiera dela Viena aşa cum mi-am dorit-o întotdeauna: în uniforma armatei române, mândru, biruitor!

PRIN SATELE DESROBITE

Intâiul sat desrobit, după trecerea podului, ce ne apare în cale, este Chichişul. Urmează la rând Ozunul şi Chilieriі. Pretutindeni constatările sunt aceleaşi: casele au porţile închise şi obloanele trase, fiindcă cea mai mare parte din locuitori au fost evacuaţi ori s'au refugiat. Din categoria întâia fac parte Românii, cari au fost evacuaţi în mod samavolnic, iar din categoria doua, Ungurii. Un manifest aflat pe prispa unei case ne lămureşte în mod concludent asupra motivelor refugierii acestora din urmă: „Intreagă populaţia — se pretinde în manifest — cu suflet şi atitudine ungurească să se refugieze din calea barbarilor valahi şi bolşevici cari omoară şi incendiază totul în cale. Cine nu se refugiază este trădător! Toţi cei ce pot purta arme, să se înarmeze".

In urma acestui manifest, desmiţit în mod categoric de disciplina şi de spiritul de ordine al ostaşilor cari înainte zi, locuitorii acestor sate, şi ale celor învecinate, s'au refugiat fie în interiorul Transilvaniei, unde au fost asiguraţi că Ungurii vor opune o vie rezistenţă, fie în pădurile şi ascunzişurile înconjurătoare.

Abia acum, după instalarea administraţiei româneşti, oamenii încep să se reîntoarcă la gospodăriile lor.

Dealtfel, drumurile sunt pline de refugiaţi români — refugiaţ